

Vergaderjaar 2022–2023

32 805

Hulpmiddelenbeleid in de gezondheidszorg

Nr. 169

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR LANGDURIGE ZORG EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 juli 2023

Uw Kamer heeft mij verzocht een reactie te geven op een verzoekschrift omtrent vergoedingen van psychosociale hulphonden door Uitkeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV), zorgverzekeraar of gemeenten. Via deze brief doe ik uw Kamer mijn reactie toekomen. Allereerst wil ik stilstaan bij de huidige vergoedingensystematiek, om vervolgens in te gaan op de huidige stand van de wetenschap rondom psychosociale hulphonden.

Vergoedingen

Er zijn drie typen hulphonden die worden vergoed vanuit het basispakket van de Zorgverzekeringswet (Zvw). Dit is de blindengeleidehond voor verzekerden die blind of slechtziend zijn, de signaalhond voor verzekerden die doof zijn en de ADL-hond (assistentiehond) voor mensen met een ernstige stoornis in het bewegingssysteem (de hand en arm) die daardoor beperkt worden in hun activiteiten in het dagelijks leven. De ADL-hond biedt ondersteuning door bijvoorbeeld kasten en gordijnen te openen, met het oprapen en aangeven van spullen en bij het uittrekken van kleding.

De therapie-, epilepsie- en PTSS-hond behoren niet tot het verzekerde basispakket omdat de effectiviteit van deze hulphonden op dit moment onvoldoende wetenschappelijk bewezen is. Het voldoet niet aan de stand van wetenschap en praktijk.

Ten aanzien van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015 (Wmo2015) geldt het volgende. De gemeente verricht onderzoek naar de ondersteuningsvraag/behoefte van de inwoner. Zij kunnen waar nodig (en mogelijk) een maatwerkvoorziening toekennen om iemands beperkingen in zelfredzaamheid en/of participatie weg te nemen of te verminderen. Het kan bijvoorbeeld gaan om mensen met autisme of PTSS die aangeven baat te hebben bij een hulphond.

Gemeenten kunnen een aanvraag voor een hulphond afwijzen, omdat onvoldoende wetenschappelijk is aangetoond dat de hond een toegevoegde waarde heeft om beperkingen in zelfredzaamheid/participatie weg te nemen. Als een gemeente een hulphond ondanks dit gegeven als maatwerkvoorziening toekent, behoort tot de gemeentelijke beleidsvrijheid.

UWV vergoedt geen assistentiehonden. Het UWV verstrekt voorzieningen ter bevordering van deelname aan het arbeidsproces of onderwijs. Onder voorzieningen vallen onder andere intermediaire activiteiten, waarbij aanvragers ondersteuning kunnen krijgen indien zij een visuele, auditieve of motorische handicap hebben. De activiteiten bestaan uit diensten die door een persoon worden verricht; UWV verstrekt daartoe een uurvergoeding aan de desbetreffende persoon. Een assistentiehond wordt niet net als een persoon op verzoek ingezet voor een aantal uren in de werk- of onderwijssituatie, maar zal deel uitmaken van de leefsituatie van de gebruiker. Dienstverrichting door dieren zoals de inzet van een assistentiehond komt dan ook niet in aanmerking voor een uurvergoeding.

Stand van de wetenschap

Ten aanzien van PTSS heeft het Zorginstituut een verdiepingsrapport Zinnige Zorg bij PTSS opgesteld (2021). Daarin werd gesignaleerd dat er een kennislacune is met betrekking tot hulphonden bij PTSS. Vastgesteld werd dat er veel positieve subjectieve ervaringen zijn met de inzet van een hulphond bij PTSS (bij specifieke beroepsgroepen, waaronder veteranen), maar dat onduidelijk blijft wat de (kosten)effectiviteit is.

Het meeste onderzoek is gebaseerd op subjectieve ervaringen van mensen en niet op objectieve metingen van PTSS (symptomatologie). De kwaliteit hiervan is dan ook onvoldoende bruikbaar. Voor het recent verschenen promotieonderzoek van mw. van Houtert van de Universiteit Utrecht, «Veterans PTSD Workingdog Research (VPWR)» geldt dat het gaat om veteranen, waardoor de resultaten waarschijnlijk niet gegeneraliseerd kunnen worden naar de bredere PTSS doelgroep. Ook gaat dit onderzoek niet over kosteneffectiviteit of over substitutie met andere zorg.

Internationaal onderzoek¹ geeft aanwijzingen dat de inzet van hulphonden bij militairen en veteranen met PTSS kan bijdragen aan vermindering van PTSS symptomatologie (geen effect op verlies van diagnose), maar enkel aanvullend op bekende evidence-based behandelingen en niet als stand-alone interventie bij PTSS.

Vanuit het Zinnige Zorg bij PTSS project heeft het Zorginstituut veldpartijen daarom geadviseerd om bestaande kennis te bundelen en aan te vullen met gericht onderzoek, om een completer beeld te krijgen in welke situaties de inzet van een hulphond (kosten)effectief is. Vooralsnog hebben veldpartijen geen resultaten van eventueel verricht aanvullend onderzoek aangeleverd.

Op dit moment worden psychosociale hulphonden niet vergoed vanuit de Zwv of UWV. Er kan een aanvraag worden ingediend bij de gemeente op grond van de Wmo2015. Echter is de toekenning daarvan afhankelijk van de gemeentelijke beleidsvrijheid, omdat de passendheid niet wetenschappelijk is onderbouwd.

¹ O'haire en Rodriguez (2018) en Rodriguez et al. (2020)

Ook zijn er particuliere stichtingen die assistentiehonden bekostigen die niet op een andere manier worden vergoed.

De Minister voor Langdurige Zorg en Sport,
C. Helder